

Pauló András gátbiztosra emlékezünk

Szomorú hírt olvastunk, 2023. március 21-én, 86 éves korában elhunyt Pauló András ny. gátbiztos. Sokan a vízügyi dolgozók közül már hallomásból sem ismerik őt, pedig évtizedekig emblemikus szereplője volt a Gyulai Szakasztechnikusok életének, a Kígyósi, majd Veszei őrházban látva el szolgálatát. Sokan viszont még emlékezünk rá, szálfegyenes, erős testalkatú, nyugodt, tekintélyt, megbízhatóságot árasztó ember volt. Nagy helyismerettel rendelkezett, 18 éves korában lépett szolgálatba, sokszor lovon járta be az őrház területét. Életútjáról, a régi idők ár- és belvizeiről, a vízügyi szolgálatról, a gát- és csatornaőri feladatokról szóló nyilatkozata, -mely a „Vízért és víz ellen” című 50 éves vízügyi jubileumi kiadványban jelent meg - **lent** - olvasható. Nyugodjon békében!

PAULÓ ANDRÁS*

A gátör tekintélyes ember volt

Apám három gyermekkel elhatározta, hogy otthagyja a grófi birtokot és önálló útra tér. Később, volt helye, a szabadkígyós-makosháti gátörház megürült. Az uradalom javasolta Kienitz Vilmos főmérnök úrnak, hívja vissza Pauló Mihályt, mert őt szívesen vennék a birtok területén, számítanának rá, mint gátör. Mivel korábban ott – mint mesélték – nagyon jól éltek, jó körülmények voltak, volt állattartási lehetőség, kert stb. egyszóval apám visszakerült régi helyére. Itt születtem én is harmadik gyereként, 1936-ban. Itt nőttem fel, nem nélkülöztünk, apám és anyám is szorgalmas emberek voltak.

* ny. csatornaőr

Szül.: Szabadkígyós, 1936.

Munkahelyek: 1953–1995: VÍZIG, Gyula

Apám 1953-ban meghalt. Kurta József, az akkori igazgató megtartott 17 évesen a gátörházban és állományba vettek, egy év múlva pedig kineveztek gátörnek. A kinevezés után az igazgatóság nagytermében mutatott be Kilényi Kálmán szakaszmérnök úr a többieknek, mint az elhalt Pauló Mihály utódját, a 18 éves fiút. A szomszéd gát- és csatornaöröket ismertem, de igen sok új arcot láttam. A legfiatalabb gátörnél is 10-15 évvel voltam fiatalabb. A társulatnál az volt a szokás, hogy csak katonaviselt, nős embert alkalmaztak, olyant, akit vagy családi alapon, vagy a munkából már ismertek. Velem kivételt tettek.

Több mint negyvenéves szolgálat után, 1995 őszén mentem nyugdíjba.

Így, hogy elmondtam életem, vizes életem sarokpontjait, most beszéljünk kissé kötetle-

Belvízi elöntés Békéscsabán az Erzsébetvárosban, 1975. június-július

Támfal építése az Élővíz-csatornán Gyulán, 1975

nül a régi szép időkről, időrendi sorrend nélkül, így, ahogy eszembe jut.

1958-ban nősültem, a nősülés mindenkinek emlékezetes esemény az életében. Nekem is az. 1958-tól nagyobb munkák folytak a területemen, 80-150 kubikos, lapátos ember dolgozott a kezem alatt. Nem tudunk igazi nászútra menni, ott kellett lenni az őrháznál és esténként számoltam az emberek pénzét a „sikták” alapján.

A gátóri háztáji gazdaságom a szebbek közé, a gazdagabbak közé tartozott. Sok munkánk feküdt benne. A gátórházhoz istálló is tartozott. Én legszívesebben lovakkal foglalkoztam, néha talán kicsit kupeckodtam is. Milyen állataim voltak? Úgy általában volt néhány anyakocám, 15-20 hizóm, 1 tehenem, 2-3 növendékbikám, 2 lovam, 600 m gátka-szálóm, hogy a baromfiudvarról ne is beszéljek. Azt mondták, ha egy gátőr nyugdíjas korára nem tudott saját házat építeni valamilyik közeli településen, az nem volt egy szorgalmas ember. Azért kellett állattartással foglalkozni, mert a gátóri fizetés bizony elég szerény volt, abból nem lehetett volna öreg korára saját házat összehozni. Erre pedig szükség volt, mert nyugdíjba menetelkor a gátórházból el kellett hurcolkodni, azt át kellett adni az utódnak.

Munkaterületem nagy kiterjedésű volt, zömében lovon jártam a területet, mert a legtávolabbi műtárgyam, egy tiltó 13 kilométerre volt az őrháztól. A hozzám tartozó területen 30 km főbb csatorna és kb. 40 km kisüzemi

csatorna volt. Ha pontosabban vesszük, én tulajdonképpen nem gátőr voltam, hanem csatornaőr, nem volt védvonalam. Ugyanolyan kiképzésben részesültünk, mint a gátőrök. Ha jött az árvíz, mi is a gáton teljesítettünk szolgálatot.

A csatornaőri állandó feladatok közé tartozott a tiltók, átereszek, dudacsövek kezelése. Csutakot csináltak, ezzel bedugták a „dudát”, majd kivették és a másik oldalra tették.

Azt hiszem, régebben kissé komolyabban vették a belvizek elvezetését. Most, így nyugdíjasan is bánt, hogy a vizek elvezetése nem jó, elöntések keletkeznek, legtöbbször hanyagságból. Az én időmben, sőt apám idején az ilyenért „megbarackolták” az embert, ez bűn volt. Ha ismételten előfordult valakinek a területén, el is küldték volna.

A belvízelvezető csatornákból öntöztünk is, mert a csatornákat Kienitz és Kilényi mérnök urak kettős hasznosításúra tervezték. Ma kevesebb az öntözés, a csatornák kettős hasznosítása csökkent.

Nem törődünk az öntözéssel! Nem tudom, miért nem öntöznek? Talán azért, mert minden csepp vízért pénzt kérnek! Így inkább hasznosítatlan marad a víz. Régen sok öntözés volt. Tavasszal a szolgálati könyvbe pontosan be kellett írni, hogy mikor, hol, milyen öntözővizet kell biztosítani, mikor, hogyan kell a csatornákat feltölteni, és szeptember végéig kellett a vizet szolgáltatni. Sokszor kis béröntözést is csináltunk, a befolyt pénz ment a szakaszmérnökségre, és abból csatornatakarításokat végeztünk.

Területemen négy szivattyútelep volt egy állandó gépésszel, ő látta el mind a négyet. Gondoskodott a gépek rendben tartásáról, hogy azok mindig üzemképes állapotban legyenek. Ha szivattyúüzem volt, a környékből vettünk fel gépekhez értő embereket.

Mint már említettem, nekem nem volt védőtöltésem, árvizek idején valamelyik állandó gátőr mellé voltam beosztva. Én általában a szállítás irányítását végeztem. Az 1960-as, 70-es és 80-as árvizeknél mind ott voltam. Emlékezetes maradt a Hosszúfokon végzett védekezés, de talán a legmaradandóbb emlék

Emlékezés a múltra. Kubikosok felvonulása 1975. május 1-jén

az 1966-os dénesmajori védekezésről él bennem. Ott akkor Nagy Gyuri bácsi volt a szakaszmérnök. Az úgynevezett Trianoni-csatornán jött a víz, a töltést állandóan emelni kellett.

A gátbiztosi feladatkört egy alkalmas gátőr látta el. Öt-hat gátőr tartozott hozzá, azokat fogta össze. A szakasztechnikus vele tartotta a kapcsolatot telefonon vagy személyesen. Amikor kezdtem a szolgálatot, még olyan telefon volt, hogy a hívásokat és a beszélgetést a vonalon mindenki hallotta. A hívás hosszú és rövid csengőjelzések alapján történt. Minden őrháznak megvolt a saját jele. Annak kellett felvenni, akinek a jele szólt. Ha mindenkinek szóló üzenet jött, akkor külön jelzésre mindenki egyszerre vette fel a kagylót. Ha kinn voltunk a területen, a feleségek vették fel az üzeneteket, rendelkezéseket. Eleinte ezt ingyen kellett csinálniuk, de később kaptak va-

lami fizetést – no nem sokat – méghozzá olyat, ami után a feleségek is kaphatnak nyugdíjat.

Külön kell beszélnem a minden évben megtartott őszi bejárásokról, mert akkor az egyebek mellett értékelték munkánkat is. Nagyon készült mindenki a szemlére. Ezeken a szemléken részt vett az Országos Vízügyi Hivatal megbízottja, a vízügyi igazgató vagy helyettese, a szakaszmérnök és más érdekelt személy a vízügytől. A szemlélők érkezését egyenruhában vártuk, megérkezésükkor katonásan kellett jelentkeznünk. Mindent megnéztek, a gátórház rendjét, a védelmi szertárat, a szakaszon lévő műtárgyak állapotát, még a szelvénykövek lemeszelése is napirenden volt. Szóval, izgalmasak voltak. A szemle végén egy kis vendéglátás is volt.

A gátőr tekintélyes ember volt, a területének sok joggal felruházott felügyelője, sokszor

munkaadó is, mért neki kellett alkalmi munkákhoz embereket felvenni. Viselkedésével, magatartásával is ezt a tekintélyt kellett képviselnie. Ezt a viselkedést, ami kialakította a tekintélyünket, a vízügynél tanultuk meg.

Sok gátőrt a tanácsok munkájába is bevon-
tak, engem is tanácstagga választottak, sok
gátőr önkéntes rendőr is volt. Ez a közrend
biztosításában is jelentős volt, hiszen a gátőr
az ismeretlen embereket a területén azonnal
észlelni tudta, lopások alig fordultak elő.

A gátőrök tekintélyén nagy csorba esett,
mikor kb. 20 éve központi rendelkezésre a
gátőröknek segédmunkákat, pl. rőzsevágást
stb. kellett végezniük. Elvesztettük a munká-
sok előtt tekintélyünket. Ez nem tetszett sen-
kinek sem. A fiam is talán ezért nem lett
gátőr. Sajnálom.

Az öregek sok tapasztalatot, helyi ismere-
tet szereztek munkás éveik során. Sajnos ezt
a fiatalabb korosztály nem használja ki, pedig
mi idősek tanácsokkal sokat tudnánk segí-
teni.

Az utolsó őszi szemle, 1995

Munkámat mindig elismerték. 60 éves ko-
romban mentem nyugdíjba. Nem kellett, de
szerettem volna. Az én őrházamnál volt az
utolsó őszi szemle. Engem itt búcsúztattak el.

Elégedett ember vagyok, rendes a csalá-
dom. Csak a vízügyi igazgatóságot választá-
nám, ha újra kezdhetném.

A Békési Duzzasztómű árvíz idején, 1988